

geopolitické názory I. Mendelejeva na osídlení území Euroasie v konfrontaci se současným vývojem v Rusku.

Druhou část konference zahájil referát I. Savického *Sociální a humanitní vědy ruských emigrantů v ČR a jejich působení na myšlení*. Referující analyzoval některé koncepte euroasijské teorie, jak byla rozpracována především v pražské větvi ruské emigrace. Dr. V. Shnirelman (Ústav antropologie AV RF) mluvil o postavení malých a velkých národů v koncepci Euroasijské federace, jak byla presentována v teorii "euroasijců". Prof. J. Hrůza (AVU, Praha) v referátu *Ruská a sovětská avantgarda a její reflexe v ČR* uvedl neznámá fakta vývoje české a ruské avantgardy v oblasti architektury.

Konference ukončilo jednání u kulatého stolu, kde bylo vyjádřena potřeba pokračovat v podobných setkáních jako to, které se uskutečnilo z iniciativy Centra studia nacionalismu při SEU v Praze.

J. Timofejev

Русский язык в сфере бизнеса

Ve dnech 10.-11.10.1995 uspořádala katedra rusistiky Filozofické fakulty Ostravské univerzity již třetí konferenci věnovanou problematice tříletého bakalářského studia komerční a průvodcovské ruštiny.

Plenární zasedání prvního dne zahájila vedoucí katedry rusistiky doc. PhDr. K. Lepilová, CSc. Vzhledem k tomu, že mnozí z účastníků byli přítomni poprvé, připomněla obsah a zaměření předcházejících konferencí. Poté se zástupce velvyslanectví Ruské federace v ČR a ředitel Ruského centra vědy a kultury v Praze prof. L. G. Bělkin, DrSc., který se účastnil celého jednání, zmínil o významu ruštiny v mezinárodních vztazích, zejména v oblasti ekonomické a obchodní. Za vedení FF OU uvítali účastníky konference proděkaní doc. PhDr. L. Dokoupil, CSc., a PhDr. T. Siwek, CSc.

Účelem zasedání, na kterém participovali kromě domácích odborníků i rusisté z Ruska, Ukrajiny, Polska, Bulharska, SRN a Slovenska, byla výměna zkušeností s podobně zaměřenými pracovišti a získání nových poznatků pro další zdokonalování tohoto typu studia.

Autory referátů prvního dne byli především účastníci ze zahraničí. I. V. Michalkina (Moskva) popsala ze své praxe metodické problémy při vyučování cizinců komerční ruštině. Se stavem současné komerční terminologie s uvedením celé řady neologismů seznámila přítomně B. Konopielko (Wrocław). O struktuře výkladového slovníku komerčních termínů (*Словарь-путешик. Малый толково-этимологический словарь иностранных языков. Изд-во МГУ, 1994*) s 1500 slovníkových hesel, vesměs přejatých z cizích jazyků, s uvedením jejich etymologie a doby přejímky referovala A. S. Arapova (Moskva). Problematice frazeologických spojení v komerční

ruštině byly věnovány dva referáty: F. Witkowska-Lewicka (Opole) poukázala na to, že po prostudování tří frazeologických slovníků současně ruštiny zaregistrovala 73 lexikálních jednotek týkajících se oblastí obchodu, které dále analyzovala. L. I. Stepanova (Petrohrad) srovnávala frazeosemantičtá pole pojmů "богатство" a "бедность" v ruštině a češtině. Dopolední zasedání bylo zakončeno referátem R. Zimka (Ostrava), v němž upozornil, že jazyky jednotlivých národů se liší nejen systémem, ale i specifickými rysy daného etnika. V této souvislosti zdůraznil důležitost lingvorálií při studiu cizích jazyků.

Odpoledne byla uspořádána kulturní exkurze do okolí Ostravy (Štramberk). Při ní uplatnili své znalosti průvodcovské ruštiny i posluchači bakalářského studia. Po návratu byli účastníci konference pozváni do auly Pedagogické fakulty OU na umělecky hodnotný písňový koncert z tvorby ruských, německých a českých skladatelů. První den byl ukončen večerním zasedáním, při němž se účastníci měli možnost vzájemně seznámit a vyměnit si názory v neformální diskusi.

Jednání druhého dne, které probíhalo v sekcích, předcházel tzv. *открытый урок*. Pracovníci petrohradského vydavatelství a učebního střediska "Златоуст" předvedli přítomným nejnovější jazykové příručky, umožňující cizincům na ruských vysokých školách zvládnout v poměrně krátké době základy ruštiny.

S prvním referátem v sekci A (jazykovědné) vystoupily L. P. Klobukova a I. V. Michalkina (Moskva). Seznámily přítomné s problematikou sestavování studijních pomůcek a metodikou uplatňování komunikativního principu při výuce. O struktuře učebnice komerční ruštiny pro bulharské střední školy a o práci s ní hovořily E. Točková a N. Čerňajeva (Varna). O zkušenostech při výuce komerční ruštiny v SRN referovala E. Schrammová (Erfurt). Referát S. Žaži (Brno) se týkal způsobů vyjadřování přibližnosti jako prvku komunikativně-řečové situace. Otázku neologismů anglického původu v současné ruštině rozebrala J. Řimánková (Ostrava). J. P. Timofejev (Hradec Králové) se pokusil o lingvokulturologickou interpretaci pojmu "соборность". O úloze jednacích stylu v historii spisovné ruštiny pojednala M. Rykovská (Plzeň). Problematice psychologie osvojení cizích jazyků bylo věnováno vystoupení J. Bačí (Prešov). J. Ruferová (Hradec Králové) seznámila přítomné se strukturou učebnice ruštiny, kterou připravili královéhradečtí rusisté pro posluchače bakalářského studia. Na důležitou problematiku terminologických slovníků byly zaměřeny dva referáty: A. Brandner (Brno) se vyjádřil k závažným otázkám sestavování slovníků a podobně M. Vavrečka (Ostrava) probral způsoby jejich počítačového zpracování. O připravované učebnici funkční gramatiky ruštiny informovala B. Rudincová (Ostrava). Obsahem příspěvku D. Jakla a Z. Nedomové (Ostrava) bylo seznámení se zkušenostmi z intenzivního jazykového kurzu v rámci úvodního soustředění posluchačů I. ročníku bakalářského studia komerční a průvodcovské ruštiny.

Tři úvodní referáty v sekci B (překladačské) se zabývaly otázkami translatickými a neverbálně komunikativního chování v řeči. I. V. Michalkina a T. V. Soltanovskaja (Moskva) nastíhly problémy při výuce cizinců a poukázaly na odlišnosti ve sféře řečové kultury, které posunují význam mluveného projevu. Neverbální komunikaci v souvislosti s poklesem kultury mluveného projevu v mateřštině poslu-

chačů bakalářského studia analyzovala K. Lepilová (Ostrava). Nad odrazem národní kultury v periodickém tisku se zamýšlely H. M. Myronova (Kyjev/Brno) a T. Juříčková (Brno). Spornými otázkami termínů v různých typech odborných textů se zabývala J. Stiessová (Praha).

Následující referáty řešily okruh tlumočnických problémů. M. Jankovičová (Bratislava) shrnula zkušenosti ze svého dvouletého externího působení na katedře rusistiky FF OU a nastínila svou představu o tom, jak dále zkvalitnit výuku. M. Čiriková (Praha) ukázala přítomným metodiku konsekutivního tlumočení. Návrh na systémové řešení a cílové vyústění tlumočnictví ve výuce bakalářů podala I. Čeňková (Praha). Klíčovými pojmy teorie a praxe překladu s poukazem na nereálnost požadavků absolutní identity výchozího a cílového textu se zabýval M. Hrdlička (Praha). D. Žváček (Olomouc) řešil systémové otázky překladu v praxi. Nové náměty vycházející z praxe podnikatele přinesl P. Abraham (Brno). Mj. zdůraznil, že praxe přináší pro činnost rusistů, kteří se zabývají uplatněním jazyka v komerční sféře, stále nové impulsy.

Bohatá diskuse v jednání obou sekcí potvrdila aktuálnost přednesených referátů. V závěrečném plenárním zasedání konstatovali předsedající obou sekcí, že všechna vystoupení měla velmi dobrou odbornou úroveň a vyznačovala se snahou o naléhavé řešení problematiky bakalářského studia komerční a průvodcovské ruštiny.

Průběh konference i péče o její účastníky byly svědectvím o organizační zdatnosti pořadatelů. Je proto třeba popřát jim mnoho úspěchů při realizaci další konference v příštím roce, v pořadí již čtvrté.

Aleš Brandner - Stanislav Žaža

Konference rusistů-historiků v Brně

Studium filologických disciplín na našich vysokých školách humanitního zaměření zaznamenává v posledních letech zřetelný a pochopitelný posun k pragmatickým, tj. komunikativním aspektům jazykového vzdělávání. Nebezpečí této tendence spočívá v zužování prostoru pro teoretickou lingvistiku jak v oblasti vědeckovýzkumné, tak ve vlastní jazykové výuce a v konečném důsledku pak ve snižování celkové úrovně jazykové průpravy, která je bez důkladných teoretických znalostí nemyslitelná. Výše uvedené platí v dvojnásobné míře o historických filologických disciplínách, jejichž náročnost a současně zdánlivá odtaziťost od aktuálních problémů jazykové komunikace jsou často hlavními příčinami nechuti posluchačů (a nezřídka i učitelů) věnovat spleťtým problémům diachronie konkrétních jazyků potřebné úsilí a náležitou pozornost.

Také tyto důvody vedly pracovníky semináře východoslovanských jazyků (dříve katedry ruského jazyka) nově vzniklého Ústavu slavistiky filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně k uspořádání jednodenní jazykovědné konference s názvem